

Forfatter: Brandes, Edvard

Titel: Udrag fra Holberg og hans Scene

Citation: Brandes, Edvard: "Holberg og hans Scene", i Brandes, Edvard: *Holberg og hans Scene*, Gyldendal, 1898, s. 73. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-brandesed_03-shoot-idm140324075015312/facsimile.pdf (tilgået 23. april 2024)

Anvendt udgave: Holberg og hans Scene

den sammenblandes med en pigeagtig Skælmskhed, for Eksempel i Scenen med Arianke Bogtrykkers. Fru Hennings spiller friere og livligere end tidligere og gør Ret heri; hun kunde endda betone Lystigheden og Ungdommen hos den unge Kone stærkere, uden at det skadede hendes stilfulde og klare Tale, der overfor megen urolig Diktion tog sig dobbelt elegant ud.

En enkelt af de besøgende Madamer er, saa langt man kan fastslaa Rollebesætningen, bleven spillet af en Dame, nemlig Engelke Hattemagers, den stumme Person, der nejer ind med mange Komplimenter, sætter sig nogle Øjeblikke og nejer atter ud af Scenen. Mange smukke Damer har spillet denne Rolle; det synes endog, som man med nogen Forkærlighed har valgt Teatrets Skønheder til denne tavse Præsentation. Man finder den til forskellige Tider spillet af den nordiske Skønhed Madam Rosing, Madam Schall, Fru Heiberg, Frk. Monrad, Frk. Dohn — hvortil nu særdeles passende slutter sig Fru Emma Nielsen. Utvivlsomt er imidlertid Fortolkningen undergaaet en Forandring. I forrige Aarhundrede opfattedes den tavse Engelke som den kolde og sjælløse Skønhed, der blot kunde neje og vifte sig, men ikke under sin fine Visit trængte til at sige et eneste Ord. Rahbek fordrer til Rollen en Skuespillerinde med store dejlige Øjne og med en vel-

lært Nejen, der ikke gør hendes Dansermester Skam. Han priser Madam Schall saaledes: »Hendes Kommen, Nejen, Maade at sætte sig, slaa sine Øjne op og i, ligesaa sjælløst som sin Vifte, gav os tilsammmentagne en af de sandeste og skønneste komiske Skildringer, jeg i mine Dage har set«.

Her tales ikke et Ord om Engelkes Forlegenhed eller den Undseelse, hvoraf nu Skuespillerinden forklarer hendes Adfærd. Fru Nielsen kommer ængstelig ind ad Døren, standser lige foran denne, tør ikke hilse paa Barselkone, sætter sig efter mange Komplimenter paa Stolens yderste Spids, trækker Vejret uhyre beængstet, vælter i Forlegenhed Snustobaksdaasen, der rækkes hende, og farer pludselig ud af Døren i tosset Flugt. Denne Opfattelse er ikke Fru Nielsens egen — Fru Heiberg hævder den som sin udmærkede Opfindelse i *Et Liv gennemlevet i Erindringer* og paastaar med fuldkommen Uret og uhyre Selvbeundring, at Rollen tidligere altid udførtes af en Figurantinde. Hendes Opfattelse tager sig ud, men den er ikke Holbergs. Hans Engelke er, som Øllegaard Sværdfegers bemærker »en Pimpernille, der sidder i Kompagnier ligesom en Støtte, der har hverken Maal eller Mæle«. Øllegaard siger ikke et Ord om Engelkes Forlegenhed. Den lille Scene spilles lettere paa den nu valgte Maade, som i hvert Fald altid vil klæde en smuk Fremstillerinde, fordi Tilskuerne ikke tror synderligt paa, at en